

preganjajo Slovake ter delajo zapreke vsakemu svobodnemu gibanju Srbov in naposled še kličejo vnanjo politiko na pomoč. Vse to jezenje pa jim ne bode nič pomagalo. Baš letošnje zabavljanje proti Rumunom v delegacijah bode zopet obrnilo pozornost Evrope na osodo nemadjarških narodnostij na Ogerskem. Do zadnjega časa se za Nemadjare na Ogerskem ni nikdo menil, in Madjare so vsi imeli za svobodoljubni viteški narod. Sedaj pa vedno bolj svet spoznava njih azijsko barbarsko нрав, kar je gotovo le dobro in bode pač le pripomoglo, da bode prej konec njih mogočnosti.

Pa še neka druga stvar v odseku za vnanje stvari je vzbudila občno pozornost. Nadškof Samassa se je oglašal in pozivljajl ministra vnanjih stvari, da utegne biti kmalu volitev novega papeža in da naj porabi svoj vpliv, da ne bode voljen kak nepovoljen kardinal za papeža. Da bi svoj namen malo prikril, je nadškof končno govoril nekaj o svobodni papeževi volitvi. Škof Samassa je že dolgo v veliki milosti pri ogerski liberalni vladi. Rada bi ga bila spravila na primatski stol, kar se jej pa ni posrečilo. Želje, ki jih je izrazil nadškof, so želje ogerske vlade. Jedro umovanju tega madjarskega nadškofa je bilo, da naj minister vnanjih stvari gleda, da ne bode voljen kot papež, ki bi bil morda Slovanom prijazen, kakor je sedanj.

Seveda naravnost tega povedati ni mogel. Vidi se pa iz postopanja tega nadškofa vsa predrznost Madjarov, ki bi že radi vplivali na izvolitev papeža in jo izkoristili v svojo korist, kar se seveda jim ne bode posrečilo, ker nad izvolitvijo papeževo pazi sveti Duh, pri katerem pa še Madjari k sreči nimajo odločilne besede.

Tako postopanje madjarske delegacije je vsekako poniževalno za našo državno polovico. Svet bode naposled mislil, da imajo v naši državi govoriti le Madjari. Zato je pa dolžnost tostranskih državnih politikov, da tudi odločneje nastopajo in posebno pri obnovljenji pogodbe z Oggersko resno pomislijo, ako je v avstrijskem interesu, da se pusti Madjarom tako gospodariti.

Pa tudi v vojnem odseku ogerske delegacije se je kazal madjarski šovinizem. Govorilo se je zopet o osnovi posebne ogerske vojaške akademije, katera stvar pa ne gre po vsem po volji Madjarom. Vojna uprava nima pravega zaupanja v avstrijski patrijotizem vojakov, ki bi se vzgojili v kakem čisto madjarskem zavodu, zato pa z raznimi pretvezami stvar odlašajo. Letos je pa jeden madjarskih delegatov sprožil misel, da bi Oggerska na svoje stroške osnovala vse vojaške šole od najnižje do akademije. Namen temu nasvetu je očividni. Radi bi dobili vojaška odgojevališča popolnoma v svoje roke, da bi častnike vzgojili v duhu, ki se je kazal ob Košutovi smrti mej Madjari. Prepričani smo pa, da bodo višji krogi že skrbeli, da se ta želja Madjarom ne uresniči, ker vojna, ki bi poznala le madjarsko domoljubje, bi ne bila najboljša opora Habsburške države.

Politični pregled.

Državni zbor se baje snide dne 16 oktobra, ako se vsled zborovanja delegacij stvari kaj ne zavlečejo.

Dopolnilna volitev v Istri. — Dne 15. oktobra je dopolnilna volitev jednega deželnega poslanca za paziški mestni okraj in rovinjsko trgovsko zbornico. Voljen bode seveda kak Italijan.

Preziranje slovenščine. — Več nego četrt stoletja je že minolo, kar imamo v članu 19. državnih osnovnih zakonov zagotovljeno narodno enakopravnost, ali vendar še vedno v mnogih uradih na Slovenskem mnogi uradniki niso toliko večji slovenščine, da bi mogli brez tolmača občevati s slovenskimi prebivalci. Nedavno je v Grahovem brdu na Primorskem davčni nadzornik Lach iz Trsta imel nekaj opraviti. Slovenskih strank ni mogel razumeti, tolmača pa v celi slovenski vasi ni bilo dobiti. To mislimo pač dovolj dokazuje, kako nenormalne so razmere v jezikovnem oziru v nekaterih krajih na Slovenskem. To pač kaže, da je tudi vladi manjkalo dobre volje. V četrt stoletja bi gotovo bila dobila že sposobnih uradnikov, da jej dobre volje ni manjkalo.

Nepotrjeni zakoni. — Trije zakoni, katere je sklenil koroški deželni zbor, niso dobili najvišjega potrjenja. Potrdil se ni nov občinski in volilni red za mesto Celovec. Nemški gospodje v Celovci hoteli so z novim občinskim redom otresti se vseh slovenskih vlog. Zato so bili sklenili, da je uradni jezik nemški in se sprejemajo vloge le v nemščini. Gospodje v Celovci so obračali, ministri na Dunaji so pa obrnili. — Drugi nepotrjen zakon je bil tudi naperjen proti Slovincem. Tikal se je razdelitve slovenske občine Tolsti vrh. To občino so Nemci hoteli zaradi tega razbiti, ker je prosila za slovensko šolo. S tem so mislili slovensko šolo preprečiti, pa se jim menda ne posreči. — Tretja nepotrjena predloga je zakon o nakladi na pivo in žgane pijače za 10 let. Vlada naklade na žgane pijače ne dovoli za tako dolgo, ker misli država sama vpeljati neki nov davek na žganje.

Nemščina na Hrvaškem. — Dne 21. oktobra prirede hrvatski magnatje veliko dirko. Dotični odbor je pa razposlal jedino nemški vspered, kar gotovo dovolj označuje mišljenje hrvaških plemenitašev.

Čehi na Moravskem. — Poslednji čas se je mnogo govorilo, da se Mlado- in Staročehi na Moravskem dogovore, da postavijo za vse dopolnilne volitve, ki se imajo v kratkem vršiti, skupne kandidate. Žal, da se to ne izvrši. V Ivančičih imajo Staro- in Mladočehi svojega kandidata. Sprva se je govorilo, da bodo Staročehi v tem mestu volili mladočeškega kandidata. Staročehi sedaj opravičujejo s tem postavljanje svojega kandidata, da so se radikali izrekli, da za mladočeškega kandidata ne glasujejo. Posledica tega razpora bode pač nemška zmaga.

Posebne šole za nemščino priporočajo „Narodni Listy“. Ta list priznava, da je za mnoge Čeha potrebno znanje drugega deželnega jezika. Ker se pa v ljudski in meščanski šoli nemščina ne sme poučevati, naj se vpeljejo posebni tečajji za pouk nemščine. Za Nemce naj se pa vpeljejo posebni tečajji za pouk češčine. Sedaj pošiljajo mnogi češki stariši otroke v nemške šole, da se priučijo nemščine. — Po našem mnenju bi pač bilo bolje, da se po mestih v navadne šole vpelje poduk drugega deželnega jezika v taki meri, da se tja bodo učenci lahko naučili. Da se pa ne bode godil kak nepošten pritisk, naj bode drugi deželni jezik neobvezen predmet, na srednjih šolah pa bodi drugi deželni jezik obvezen, kakor so češki veleposestniki že večkrat zahtevali. Kjer je učenje nemščine potrebno, zakaj bi je ovirali ali pa potrebo tajili.

Srbija in Italija. — Mej srbskim ministrom vnanjih del, Lozaničem in namestnikom italijanskega poslanika v Belemgradu, Raduzzijem, nastalo je neko nasprotje, ki je napravilo vsako osobno občevanje mej njima nemogoče. V čem ob-

stoji to nasprotstvo in kaj mu je dalo povod, je neznano. Da je pa na celi stvari nekaj važnega, potrjuje okoliščina, da je italijanska vlada Raduzziju naročila, da naj ostavi Beligrad, kar je ta storil. in da je italijanski poslanik baron Galvagna tudi ostavil Srbijo in to brez vsake odhodne avdijence.

Bolgarija. — Te dni so se vršile volitve v sobranje. Kakor je bilo pač pričakovati, prodrila je vladna stranka in si pridobila veliko večino. V vsem je voljenih le 39 opozicijskih, katerih posamezni bodo pa tudi vlado podpirali. Ostalih 114 mandatov je vladnih. Vlada imela bo torej v sobranji tričetertinsko večino. Ta volitev je pač pokazala, da bo nova vlada živela in da je pri narodu popolnoma vkljub mnogim spletkam nekaterih domačinov in vkljub željam in prizadevanjem inozemcev, ki so toli kmalu pogin napovedali novi vladi in trdili, da si bolgarske vlade brez Stambulova še misliti ni. Ta volitev bo imela ta lep vspeh, da bo vsakdo z naprej motril nadaljni razvoj in prospevanje Bolgarske z večjo mirnostjo in brez predsodkov. — Glede pripoznanje princa Ferdinanda knezom bolgarskim od strani Rusije se poroča, da je knez kmalu po nastopu nove vlade predložil ruskemu carju obširno spomenico, v kateri je mej drugim obrazložil uzroke, vsled katerih je Stambulov moral odstopiti. Car je dal Koburžanu obširno odgovoriti in mu sporočiti pogoje, od katerih izpolnitve je odvisno sporazumljenje z Rusijo. Car zahteva, naj sobranje voli vnovič kneza in naj se obnovi odpravljena določba ustave, da mora prestolonaslednik biti pravoslavne vere. Dokler se ti pogoji ne izpolne, ni govoriti o sporazumljenju mej Rusijo in Bolgarsko.

Rusija. — Zadnji čas se prav mnogo piše o zdravju ruskega carja. Izvestna poročila vedo povedati, da je njegovo zdravje slabo, druga zopet pravijo, da je isto povoljno. Najnovejše se poroča, da se gre cesar zdraviti v Krim. K temu poročilu pa se brzojavlja iz Peterburga, da so vesti o slabem zdravju carjevem popolnoma neosnovane in da car le zaradi slabega zdravja velikega kneza Jurija odpotuje s svojo rodovino za nekaj časa v Krim. Naj bo to ali ono istinito, brezdvomno je, da ves politiški svet želi velikemu miroljubnemu carju Aleksandru III. najboljšega zdravja.

Azija. — Po poročilih, došlih zadnje dni so Japonci zopet močno natepli Kitajce. To Kitajci celo sami potrjujejo. Vsled vedno se ponavljajočih zmag so Japonci polni navdušenja, kar močno pospešuje njih dobre vspehe. Kitajci so bolj mrtvi in strašno slabo organizovani Japonci se sedaj napravljajo, da bi si podjarmili kitajsko sveto mesto. Mukdo to je mesto, kjer leže pokopani kitajski cesarji. Svojedobno je bila navada, da je vsak cesar vsako leto potoval v ta sveti kraj. Zdaj se je ta navada opustila in ponese se vsako leto le podoba cesarjeva tja. Zadnjikrat je cesar kitajski potoval osobno tja l. 1804. Ko bi se primerilo, da bi Japonci res vzeli Kitajcem to sveto mesto, smatral bi versko fanatični kitajski narod to za božjo kazen, češ ker se je cesarjevo potovanje opustilo in meščanska vojska bi bila neizogibna. — Kitajska je vsprejela predlog ruskega in britanskega poslanika, da bi se napravilo premirje, Japonska je pa ta predlog odklonila.

Obrtnija.

Preiskovanje pristnosti barve za pleskarje.

Ultramarin je modro vijoletno ali zelena barva, ki ima v sebi kremenčevo kislino, ilovico, natron in žveplo. Natančnejša sestava še ni znana. Naravni ultramarin je lazurni kamen. Ultramarin je tudi znan pod imenom azurnega ali lazurnega modrila.

Solna kislina razruši lazarinovo modro barvo in se

pri tem nareja žvepleni vodik. Pri tej preiskavi se dene malo barve v poskuševalno steklenico, in pridene solne kisline, ako je pa barva že napleskana, se pa kapne solne kisline in začno zginjati modre barve.

Raztoplina živega natrona, s katero se delajo ravno taki poskusi, kakor s solno kislino, ultramarina nič ne premeni.

Ako nad špiritno svetilnico na platinasti ploči razbelimo ultramarin, se barva le toliko premeni, da ni več tako živa. Vijoličast ultramarin pa postane moder.

Vroča golunova (alaun) raztoplina ne premeni vijoletnega ultramarina, kateri malo na rudeče udarja. Vijoletni ultramarin, kakeršni pa poslednji čas prihaja v trgovino, pa premeni taka raztoplina, ravno tako tudi modri in zeleni ultramarin.

Strupen pa ultramarin ni.

Pariško modrilo je spojina železnega klorita in železnega cijanida. Včasih ima v sebi nekaj kalija. Strupeno to modrilo ni.

Berolinsko modrilo je ravno isto, samo da je zredčeno z belimi zrnami.

Solna kislina pariško in berolinsko modrilo premeni v zeleno in naposled rumeno, če se ogreje. V vodi pa potem zopet dobi modro barvo.

Raztoplina živega natrona razruši to barvo. Raztopi se barva v tej raztopljeni ne popolnoma, temveč ostane na dnu rujava odsedlina. Če pa hudo to barvo razbelimo, postane rudeča.

V solni kislini se raztopi v modro tinto, ki se rabi tudi za pranje perila.

Če pariško modrilo prelomiš, kaže lom bakreni lesk, ki mine, ako ga drgnemo.

V trgovini ima to modrilo tudi druga imena, kakor hortenzijsko, Lujizino, novo, oljnato, prusko, saksonsko, perilno ali vodno modrilo.

Seveda se ta različna imenovana modrila semtertja potem nekoliko ločijo mej seboj, da so bolj ali manj čista.

Thénardovo modrilo, ki se tudi imenuje kobaltovo modrilo, ali pa kobaltov ultramarin, je semtertja strupeno, ker ima večkrat arzen v sebi. Sicer je pa ta barva jako stanovitna. Ne premeni je niti solna kislina, ne raztoplina živega natrona, pa tudi ne huda vročina.

(Dalje sledi.)

Obrtnijske raznoterosti.

Zadruga prodajalcev manufakturnega blaga v Razradu je sklenila, da bodo njeni člani blago do 20 frankov vrednosti prodajali le proti gotovini, večje množine pa le na točne določene obroke.

Hranilnični uradniki in služniki bodo morali biti zavarovani pri okrajnih bolniških blagajnicah, kakor je odločilo ministerstvo notranjih stvari. Hranilnice se pa temu upirajo, ker so mnoge že preskrbele za svoje uradnike in ker mislijo, da niso navadna obrtna podjetja. O tej stvari bode torej naposled razsojevalo še upravno sodišče.

Nameravani velik kanal. Na Francoskem se je sestavila posebna komisija, ki sedaj proučuje, kako bi se dalo Atlantsko morje s kanalom zvezati s Sredozemskim. Vožna bi